

23.6.2014

Valtiovarainministeriö

VM093:00/2013

LAUSUNTO METROPOLIHALLINNON SELVITYSTYÖRYHMÄN VÄLIRAPORTISTA

Koska Porvoo ei sisälly laajan tehtävämallin vaihtoehtoon, lausunnossa keskitytään pääasiassa vähimmäispalvelut-mallia koskeviin esityksiin.

Tavoitteet

Metropolityöryhmän väliraportissa asettamat tavoitteet voidaan nähdä strategisesti oikean suuntaisina.

Yleistä

Toisen asteen koulutuksen järjestämisen siirtäminen osaksi metropolihallintoa ei ole tarkoituksenmukaista. Porvoon kaupungin näkemyksen mukaan toisen asteen koulutuksen järjestäminen on kunnallista perustoimintaa, jonka välitön yhteys peruskuntaan ja alueen elinkeinotoimintaan on keskeistä.

Laajassa mallissa on liikennejärjestelyjen osalta vaarana, että metropolialue rajoittaa ja jopa tekee mahdottomaksi kilpailukykyisen joukkoliikenteen harjoittamisen (ajallisesti, kustannuksellisesti, reitillisesti) Porvoon seudulta metropolialueelle. Näiltä osin esitystä tulee tarkentaa.

Raportin perusteella ei ole mahdollista saada kokonaisnäkemystä siitä, miten sekä vähimmäistehtävät-mallissa että laajojen tehtävien mallissa metropolialueen ulkopuolisten Uudenmaan liiton alueella olevien kuntien aluekehitystehtävien ja maakuntakaavaan liittyvien tehtävien hoito järjestetään.

Raportti ei ota kantaa henkilöstökysymyksiin, joita metropolihallinnon toteutuksessa tulee vääjäämättömästi olemaan.

Hallinnollinen muoto

Esitetyssä mallissa kuntayhtymämuotoinen metropolihallinto lienee alkuvaiheessa tarkoituksenmukaisin. Metropolihallinnon tulee olla luonteeltaan korostetusti strateginen maankäytön-, asumisen- ja liikenteen toimija.

Aluerajaus

Väliraportin tavoitteena on aluerajaus, joka on tehtävien hoidon kannalta tarkoituksenmukainen ja toiminnallinen. Alueellinen toimivalta pitää rajata vain niihin kuntiin, joiden kuuluminen metropolihallintoon on tehtävien tehokkaan hoidon kannalta välttämätöntä. Metropoliiin kuuluvien kuntien määrää ei tule nimetä laissa, vaan mukaan tulee voida

23.6.2014

myöhemmin hyväksyä hakemuksesta uusia ja siihen toiminnallisesti sekä maantieteellisesti kytkeytyviä kuntia.

Päätöksenteko

Metropolihallinnon ylin päättävä elin olisi valtuusto, johon edustajat valittaisiin vaaleilla. Metropolihallitus olisi tehtäviltään rinnastettavissa kunnanhallitukseen ja metropolijohtaja kunnanjohtajaan. Hallintomalli on kunnallishallinnossa perinteinen ja myös erittäin byrokraattinen, hallinnollisesti raskas sekä omistajaohjausmahdollisuuksiltaan kyseenalainen.

Tehtävät ja toimivalta

Metropolikaava

Metropolialueen maankäytön suunnittelun keskeinen väline on metropolikaava, jossa keskityttäisiin seudullisten kysymysten ratkaisemiseen. Metropolikaava korvaisi maakuntakaavan, mikä tuntuu loogiselta, mutta kunnan kokonaisyleiskaavan korvaaminen metropolikaavalla ei ole perusteltua eikä tarkoituksenmukaista. Metropolikaavan tulee olla luonteeltaan strateginen ja mahdollistava.

Maapolitiikka

Keskeisenä tavoitteena on seudullisesti yhtenäinen aktiivinen maapolitiikka. Maapolitiikan keinot vähimmäistehtävät-mallissa ei sisältäisi kunnalle kuuluvia pakkokeinoja, sen sijaan metropolialueen kunnat saisivat nykyisen keinovalikoiman täydennyksenä oikeuden lunastaa maata ilman lupamenettelyä metropolikaavassa alueilla joita koskisi erityinen kaavamääräys. Esitystä voidaan pitää keskeisiltä perusteiltaan tarkoituksenmukaisena.

Asuntotuotanto

Vähimmäistehtävät-mallissa esitetään että metropolihallinnolle keskitettäisiin kuntien rakennuttamispalvelut metropolikaavan mukaisilla seudullisesti keskeisillä asuntotuotantoalueilla valtion tukeman tuotannon osalta. Metropolihallinto kilpailuttaisi tuettujen asuntojen suunnittelun ja niiden toteuttamisen seudullisesti keskeisillä asuntoalueilla. Tuettujen asuntojen omistus olisi edelleen kunnilla ja niiden omistamalla yhtiöillä. Esitystä on tutkittava edelleen ja sitä tulee tarkentaa, jotta siihen voi ottaa tarkemmin kantaa. Valtion tukeman asuntotuotannon määrässä ja ajoituksessa tulee ottaa huomioon, että asuntotuotanto on osa kunnan tonttituotantoketjua maanhankinnasta, kaavoituksesta ja kunnallistekniikan rakentamisesta tonttien luovutukseen, jonka ketjun tulee toimia saumattomasti kunnan resurssien puitteissa.

Liikenne

Metropolihallinnon vähimmäistehtävät- mallin osalta väliraportissa esitetään, että metropolihallinnolle siirrettäisiin nyt HSL:n vastuulla olevat liikennesektorin tehtävät sekä vastaavat, nykyisin ELY- keskuksen hoitamat joukkoliikennetehtävät myös niiden kuntien alueella, jotka eivät ole HSL:n jäseniä. Joukkoliikenteessä metropolihallinnolle tulisi täysi toimivalta palvelutason, lippujärjestelmän, informaation ja liityntäpysäköinnin järjestämisessä sekä taksoista päätettäessä. Liikennejärjestelmäsuunnittelu kytkettäisiin kiinteästi metropolikaavoitukseen. Esitystä on tarkennettava.

Ympäristötehtävät

23.6.2014

Esitys on yksinkertaistava, mikä tiivistää esitystä, mutta jättää samalla monet käytännön ongelmat huomioimatta.

Niitä nykyisten kuntayhtymien jäseniä, jotka olisivat jäämässä metropolialueen ulkopuolelle, ei esityksessä pidetä ongelmana. Kuntien näkökulma asiaan voi olla osin eri.

Metropolihallinnon vähimmäistehtävät-mallissa tehtäviin kuuluu vesihuollon strateginen suunnittelu. Tämä muuttaisi nykytilannetta, jossa alueellinen ohjaus on Uudenmaan ELY-keskuksella, jolla ei ole riittäviä resursseja asian hoitamiseen. Varauksella tämä muutos olisi mahdollisesti perusteltu.

Työryhmän esityksen mukaan suppeassa alueellisessa mallissa vesihuollon operatiivinen toiminta siirtyisi HSY:ltä metropolialueen hoidettavaksi. Porvoo on kaavaillut siirtovesilinjan rakentamista Helsingistä HSY:n verkosta Sipoon kautta Porvooseen.

Kilpailukyky ja elinkeinopolitiikka

Metropolihallinnolle osoitettaisiin kilpailukyky- ja elinkeinopolitiikkaan liittyvät seudulliset strategisen tason tehtävät sekä aluekehitystehtävät Uudenmaan liitolta. Metropolihallinnolla olisi kokonaisvastuu seudun kansainvälisen kilpailukyvyn edistämisessä. Elinkeinopolitiikan operatiivinen toteutusvastuu olisi kunnilla. Raportin esitykset ovat pääosin perusteltuja, mutta vaativat tarkentamista.

Segregation torjunta

Vähimmäistehtävät- mallissa metropolihallinnolle annettaisiin lakiin pohjautuva mandaatti, joka velvoittaisi alueen kunnat ja sen eri hallinto- ja palvelusektorit yhteistyöhön segregation torjumiseksi. Esitykseen ei ole huomauttamista.

Ruotsinkieliset palvelut

Väliraportissa on osana oikeudellisten reunaehtojen arviointia arvioitu myös kielellisten oikeuksien toteutumista metropolihallinnon perustamiseen liittyen. Koska metropolihallinnosta tulisi kaksikielinen viranomainen, tulisi kielellisiä oikeuksia koskevat muodolliset ja tosiasialliset oikeudet ja velvollisuudet ottaa metropolihallintoa järjestettäessä huomioon. Palveluiden saatavuus asiakkaan omalla kielellä jatkossakin turvata itsenäisen peruskunnan toimesta.

YHTEENVETO

Porvoon kaupunki katsoo, että metropolialueen kilpailukyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttää elinkeinoelämän ja julkisen hallinnon eri toimijoiden joustavaa ja verkostomaista yhteistyötä. Porvoon kaupunkiseutu kytkeytyy metropolialueeseen jo nyt sekä vielä tiiviimmin seuraavan 10-20 vuoden tarkastelujakson aikana. Tehty väliraportti on osin keskeneräinen ja sen perustella on mahdotonta tehdä kunta tai aluekohtaista vaikuttavuusarviota. Raportti antaa mahdollisuuden metropolihallinnon eri vaihtoehtojen ja aluerajausten tarkasteluun, mutta se vaatii edelleen huomattavaa jatkovalmistelua.

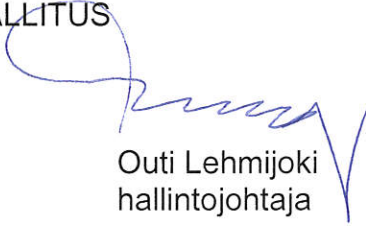
Erityisenä haasteena on, että kuntien ja metropolialueen asukkaiden kannalta keskeiseen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen ja rahoitukseen liittyvät yksityiskohdat eivät ole

23.6.2014

tiedossa tätä lausuntoa annettaessa. Kaupunki edellyttää mahdollisuutta ottaa kantaa metropolihallintoon ja kaupungin haluttuun rooliin siinä, kun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen ja rahoitukseen liittyvät yksityiskohdat ovat metropolialueen osalta selvillä ja loppuraportti metropolihallinnon järjestämisestä on valmistunut.

PORVOON KAUPUNGINHALLITUS

Jukka-Pekka Ujula
kaupunginjohtaja

Outi Lehmijoki
hallintojohtaja